

Έλλαδος σχεδίων, τὰ δόποια είχεν ύποβάλει εἰς τὸν Ἀρταξέρξην. Ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Μαγνησίας ἡγέρθη αὐτῷ μνήμειον πολυτελές, ὃ δὲ ἔσχατος γνωστὸς ἀπόγονος αὐτοῦ ἦτο ὁ ἀθηναῖος Θεμιστοκλῆς, ὅστις μετὰ πεντακόσια καὶ ἐπέκεινα ἔτη διετέλεσε συμφοιτητὴς καὶ φίλος τοῦ Πλουτάρχου παρὰ τῷ φιλοσόφῳ Ἀμμωνίῳ ἐν Ἀθήναις, καὶ ἐξηκολούθει ἐπὶ ἀπολαμβάνων ὠφελήματά τινα ἐν Μαγνησίᾳ. Ἄλλ' ἡ κοινὴ τῆς Ἑλλάδος γνώμη γενναιοφρόνως λησμονήσασα τὰ τελευταῖα τοῦ ἀνδρὸς ἀμαρτήματα δὲν ἡδυνήθη νὰ ὑποφέρῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν ἰδέαν ὅτι ἡθέλησε ποτε οὗτος νὰ προδώσῃ σπουδαίως τὴν πατρίδα, τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ δστᾶ τοῦ σωτῆρος τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας κείνται μακρὰν τῆς γενεθλίου ἐστίας, ἐπὶ χώρας ἀνηκούσης εἰς δεσπότας ἀσιανούς, ὅπερ ἐπὶ Θουκυδίδους ἦδη ἐπίστευσε τὴν διαδοθεῖσαν φήμην ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς⁽¹⁾ ἀπέθανε, φαρμακεύσας ἑαυτόν, διότι δὲν ἡνείχετο νὰ ἐκτελέσῃ τὰς πρὸς τὸν Ἀρταξέρξην ὑποσχέσεις, ὅτι τὰ δστᾶ αὐτοῦ ἐκομίσθησαν κρυφῶς, κατὰ παραγγελίαν του, εἰς Ἀθήνας καὶ ὅτι ἐτάφησαν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἐκεῖνον οὐ αὐτὸς ἐδημιούργησε τὰ τείχη καὶ τὰ νεώρια. Ἐκεὶ λοιπόν, δεξιὰς εἰσπλέοντι τὸν λιμένα, λέγεται ἀναπαυόμενος ὁ ἀνήρ, δυνάμει τῆς ἐθνικῆς καὶ μακραίωνς ἀμνησίας ἦν ἀπένειμεν αὐτῷ ἡ εὐγνώμων πεποίθησις τῶν μεταγενεστέρων ἐλληνικῶν γενεῶν· ἐκεῖ ὅπου μετὰ δισκιλίων καὶ τριακοσίων ἐτῶν πάρελευσιν ἥλθε, τῷ 1835, νὰ εῦρῃ τὴν σκιὰν αὐτοῦ ναυμάχος περιβόητος ἐτερος, ὁ Ἀνδρέας Μιαούλης, ὅστις, ἀν δὲν εἶχε τὴν ποικίλην μεγαλοφύΐαν τοῦ δαιμονίου Ἀθηναίου, ἐπὶ ἔξι ὅμως ἐτη περιαγαγών τικηφόρον τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ, ἀπὸ Τενέδου μέχρι Μεθώνης, καὶ ἀπὸ Μεσολογγίου μέχρι Σάμου, δὲν ἦτο βεβαίως ἀνάξιος ν' ἀναπαυθῇ πλησίον τοῦ μεγάλου τῆς Σαλαμίνος τικητοῦ.

Ο Ἀριστείδης⁽²⁾ ἀπέθανε τρία ἡ τέσσαρα ἐτη μετὰ τὴν ἐξοστρακισμὸν τοῦ Θεμιστοκλέους, ἦτοι περὶ τὸ 468 ἔτος, κατ' ἄλλους ἐν Ἀθήναις, κατ' ἄλλους ἐνῷ ἐξετέλε ἐξωτερικήν τινα εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον ὑπηρεσίαν. Βέβαιον δὲ είναι ὅτι ἀπέθανε πενέ-

(1) Ο Πλούταρχος (Β. Θεμ. 30) λέγει ωρῆς δὲν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐτελεύτησε «πέντε πρὸς ἑξήκοντα βεβιωκώς ἐτη». Τίνι ἔτει ἐτελεύτησε δὲν είναι γνωστόν ὅλλ' ἐκ τῶν ὑπὸ Πλουτάρχου (αὐτόθι) λεγομένων, δι τοῦ χρόνου δι Κίμων πεποιεῖτο τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐπὶ Κύπρον στρατείαν (450 π. Χ.), καθ' ἦν καὶ ἐτελεύτησεν ἡρωικῶς, δι Θεμιστοκλῆς προσεκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ μεγάλους βασιλέως νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ, μη ὅλων δ' οὐτος νὰ πράξῃ τούτο ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν ζωὴν, νοεῖται δι τὸ θάνατος τοῦ Θεμιστοκλέους συμπίπτει τῷ 450—449 π. Χ. καὶ τότες ὡς ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ θεωρητέον τὸ 515—514 π. Χ. Κατὰ ταῦτα δι θ. κατὰ τὴν ἐν Μαραθῶν μάχην ἦν 24—25 ἐτῶν. Τὰ περὶ αὐτοκτονίας τοῦ θ. λεγόμενα ἡσαν γνωστὰ ἦδη τῷ Θουκυδίῳ ὡς ἀπλῆ φήμη καίτοι δὲ ὡς ἀληθῆ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου διαγράφονται, θεωροῦνται ὑπὸ πλείστων κριτικῶν ὡς ἐπινοηθέντα υστερόν.

(2) Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐπαγγελματικῆς τρόπον τινὰ κατασταθείσης τῆς κατὰ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν συκοφαντίας οἱ ταύτης ἔργάται οὐδὲ τοῦ Ἀριστείδου φαίνεται δι τοῦ θεοφάνησαν (ἰδεὶ Πλούτ. Β. Ἀριστ. 26) «Ἐν τούτοις καὶ Ἀριστείδην ἀλλῶναι δωροδοκίας Διοφάντου τοῦ Ἀμφιτροπῆθεν κατηγοροῦντος, ὡς δε τοὺς φόρους ἔπραττε παρὰ τῶν Ἰάνων χρήματα λαβόντος, ἐκτίσαι δὲ οὐκ ἔχοντα τὴν καταδίκην, 50 μνᾶν οὖσαν, καὶ ἐκπλεύσαι καὶ περὶ τὴν Ἰωνίαν ἀποθανεῖν. Τοιαῦτά τινα περὶ τοῦ Ἀριστείδου ἀνέγραψε Κρατερός δι Μακεδών «οὐδὲν ἔγγραφον παρέχων, ὡς λέγει δι Πλούταρχος, οὗτε δίκην οὐτε ψήφισμα, καίτερο εἰωθώς ἐπιεικῶς γράφειν τὰ τοιαῦτα καὶ παρατίθεσθαι τοὺς Ιστοροῦντας.... Οι δ' ἀλλοι πάντες ὡς ἔπος εἰπεῖν τὴν μὲν Θεμιστοκλέους φυγὴν καὶ τὰ Μιλτιάδες δεσμὰ καὶ τὴν Περικλέους ζημίαν καὶ τὸν Πάχητος ἐν τῷ δικαστηρίῳ θάνατον καὶ πολλὰ τοιαῦτα συνάγονται καὶ θρυλοῦνται, Ἀριστείδου δὲ τὸν μὲν ἐξοστρακισμὸν παρατίθενται, καταδίκης δὲ τοιαύτης οὐδαμοῦ μνημονεύουσιν».